

א מ״י פ״כ מהל' עדות
הלצ' טוח"מ ס' ל"ח:
ב מ״י פ"ג מהל' עדות
הלכ' ה סמג עשין קט
טוש"ע ח"מ ס' נט ס"א:
יא ג מ״י פ"ה שם הל'
ה סמג עשין קי:
יב ד ה מ״י פ"ח שם
הלכ' ה סמג
טוח"מ ס' לח:
יג ו מ״י שם הלכ' ז סמג
שם טוח"מ ס':

רצד שמו. אותו זכות שיש לו
לצעל בכתובתה דמה שהיא
תחתיו יותר מאס גרשה לפי שאתה
מואף אותו שיש לו גרשה לו לצעל
זמה שהיא תחתיו צ"ל דרכים האחד
אם ימכור לאחר זכות ספיקו שאם
ממה יירשנה והשיי הוא יקנה מאשמו
וזכות ספיקה שאם תחללמן או תמגרש
שהיא תמכור לו צדמים מועטים
ובענין זה יפה כח זכותו יותר
מאס (וי) למכור הוא זכות ספיקו כיצד
הרי שהיתה כתובתה ק' מנה אם צא
למכור זכות ספיקו יתן לו הלוואה ג'
מנה ומאח' שזכות עולה כמה הוא
צמה שהיא תחתיו עולה לג' מנה
במה (ו) וכשהיא מוכרת כתובתה
עולה וזכותו ס' מנה לפי שאין זכות
ספיקה שזה כמו זכות ספיקו חדא
שהוא מוחזק ועומד והיא ממכרת
גובינא ועוד שהוא אוכל תמיד פירות
הקרקע המיוחד לכתובתה ולא היה
ולכן (י) שהיה מוכר זכות ספיקו צ"ל
מנה האשה מוכרת זכות ספיקה הן
לצעל הן לאחר צמ' מנה הרי לך
ציקה מאשמו זכות ספיקה שמהא
לו לו הכתובה של ק' מנה צמ' מנה
והשאה צדקו זה עולה פיוי כח זכות
הצעל צמה שהיא תחתיו לס' מנה

אמר רב יהודה אמר רב
 וזמם משלים לפי
 חלקו. כגון שבא ואמר
 אנו פלוני ופלוני העדנו
 והזמנו בבית דינו לפי
 פלוני ותייבתו ממון זהו
 משלים לפי חלקו. סדיא
 כיון להחבריה לא מצא
 מחיב להיא אמר נמי
 לא משלים קמל דמשלים
 לפי חלקו. אבל אחר
 שהעיד אנו חורו בו ואמר
 שקר העדתי לאו רב
 כמניה כיון שהעיד שרב
 אינו חורו ומדי. רבי
 אבהו גזרנא לא (א) וכו'
 משלים לפי פ' עצמו
 אלא עדותו שהעיד עד
 כנוהו חשבוני ומקציתם.

וכן א' נמצא אחר מן
 העדים ודמו אינו משלם
 כלל דהנהי לעולם א' משלם
 שמואל עמוך ד' שמואל
 שנהי. אבל א' הומו
 כולן משלם כל א' אחד
 לפי חלקו והנה משלשין
 במעות ור' משלשין
 במעות (ג) אבל העידו
 שחי' שנתן מלקות ונמצא
 ודומין כל א' אחד לוקה:
 מתי' מענידי א' איש
 מלוו' שגירש את אשתו
 ולא נתן לה כתובתה והלא
 ש' היים כן למחר סופו
 ליתן לה כתובתה ודומין
 כמה אדם רוצה ליתן
 כתובתה ש' וזהו א' שאם
 נתאלמנה או נתגרשה ואם

והוא ידענו שהיו לה נכסי מלוג. ואני
זו יצורית אומדין את טובת הנאתה
נתן בכתובתה שאם ייחד לה קרקע
מפסידין אותו אלא זכות ספיקו
מה מאי טעמא דרב חסדא דלביג:

שָׁמִי: אָמַר רַב חֲסִידֵי
 בְּעַל רַב נָח מִן הַדְּוָסִי
 אָמַר כֹּאשֶׁה: אָמַר רַב
 פֶּפֶּא כֹאשֶׁה וּבְחֻבְתָּהּ
 שִׁי: כֵּשֶׁם שֶׁהֵעִיר עָלֶיהָ
 גִּישָׁה בְּעֵלָה וְנָתַן לָהּ
 כְּחוּבָתָהּ וּנְמַצָּא זֶה מִמֶּנּוּ
 אֵינָם מְשַׁלְמִין לָהּ
 כְּחוּבָתָהּ אֲלָם לִפִּי טוֹבִת
 נִתְּנָה כְּחוּבָתָהּ כֹּאשֶׁר
 הָיָה מִפְּנֵי שֶׁנֶּחֱבֹלָה
 כִּמְכֹר (פסח פסוק ה') הִלְכָה
 חֹרֶשׁ שְׁטוֹת וְקָטַן גִּצְעִתָּן
 רֵאשֶׁה כִּי כֵן בִּכְאֵן מְשַׁלְמִין
 לָהּ לִפִּי טוֹבִת הַנְּתִיבָה
 כְּחוּבָתָהּ אֲשֶׁר וְהִיא

תחתיו: כיצד אומדין מהם
אשר רוצה ליתן כחוכמה
אלו ו שם אומדן אשר ו
כחי בעלה וירושנה בעלה
בכמה מה הקונה אותם
הבעל ואם נתאלמנה או
נתגרשה תגבה כחוכמה
וארשה מעות הקונה והנה
שהיו מפיסדין הבעל
בעדותן שגירשה והוא
שוממו לעשותו לבעל.
(וחלקו בזה ר' חסדא
אמר בבעל שמין אומדין
כמה ארס רוצה ליתן
כדי לקנות מהו הבעל
כמה שירש כחוכמה אומדין
לכשתמות והיא תחתיו
עשן שפירשו למעלה).
ויקרא ופרשו אומדין
אמר בבעל כלומר אומדין

[illegible]

הגורשה ע"י עדים אחרים, כ' מחזקה הן עדים ומזמין הן משלמין כל כמותה, דהא נני
 ונתן, ולכל ששאל שאלה אינה עתידה ליטול כמותה לעולם. שנה חמות ויורה בעלה ונתנה
 לשיכון אין אחרים ישלמו כל כמותה אלא אחרים כמה שאלו רוצה ליתן לו יורה בעתה, על
 הגורשה יעלה אף ואם חסדו ורעותו נעלה והוא יפדוהו מה שנתן ודמיים הללו יתנו לה כמותה
 וזו מפסיקין אותה מיד, שאם תבא למכרה כביעות הנאה זו לא תוכל (ב"ק פט. ב.)

מסורת הע"ס

כיצד העדים פרק ראשון מכות

(א) וישיבין יושיעין (ט) כי
לך (ג) כמיטת לך (ד) ג' (ג)
(ה) כדלמא נדמיה מלא,
(ו) שבת ג' (ז) ויהי
בזמנה טמא ש"ל (ח) ז"ל
ט"ו (ט) ג' נר ש"ל

תורה אור השלם

1. לא תרצה לא הנאף
לא הנב לא תענה
ברוך עד שקר
2. ונשיחם לו באשר
ומם לעשות לאחיו
ובשרת ירע מוקדקד
דבריו יט

הגהות הב"ח

(א) ג' המלה והא
מיעול: (ב) שם ור
דאמר כ"ו יוחנן:
(ג) ר"ש ד"ה והא כ"ו
הא פריך דלוקימנא:
(ד) תוב ד"ה תוב:
ויר מקומו ואינו נכר:
(ה) ד"ה וכו' וכו'
טמא דאע"פ דהור
נשיחיה וכו' מ"מ
הכבר אינה מקבלת:
(ו) ד"ה לוקין וכו' פ"י
רש"י מקבל: (ז) ב"ד
מכות מביא ליד
תשלומין כלומר אינו
זכיר:

מוסף רש"י

ומראיהו כמראה יין
כ"ו לא פסלוהו דאע"פ
דאיכא ג' לוגין שלמים,
כיון דחומיהו דחמרי
לא פסלו (תורה י"ב)
שנפל לחובן קורטוב
חלב. שאינו דוחה את
מלאה המים, ומראיהו
כמראה מים. כיון דליכא
שיעור נפיל לא פסלו,
דכנת תמינ' ענ' שיעור
וחומה (ט"ו). הכל הולך
אחר המראה. דמי היכי
דלולת נפילת נתר חומה
ואמרת לא פסלוהו, כי
נמי זיל נתר חומה
ואמרת פסלוהו (ט"ו).
לא שמייעא לי יא
שמעתא. דרב יוסף
תלמידו דרב יהודה שהא
תלמיד של רב ושמואל,
וחל' רב יוסף ונעקר
תלמודו, וכשהיה שומע
ממרח דרב ושמואל אינו
זוכר לאותה שמעיה,
תמיהה ולא תלמידו של
רב יהודה אינו ולא אמר
לי שמעיה דאני תלמידו
מחירו (נדה ט' ע"פ
נדרים מ"א). את אמרת
לא ניהולך. קודם חוליק
(נדה ל"ט). שלא השם
המביאין ליד מכות
כ"ו. המקרה המביא
לדי מלקות אינו מביא
לתשלומין. מלקות מלא
תענה, תשלומין מהאכר
ומם, ויין דמי שומה הן
חייב על צניהם (כתובות
ל"ב).

חסר קורטוב גרסין הכא צרישא ונסיפא: לא פסלוהו. משום
דחסרו קורטוב אכל אי הוו מעיקרא שלשת לוגין שלמים ונפל לתוכן
קורטוב יין ומראיהו כמראה יין פסלוהו. והא דתני רבי חייה הורדו
את המקוה כי האי תנא כצירא ליה: לא פסלוהו. טעמא דסיפא
נמי משום דחסר קורטוב היו וגבי
יין נמי היו מלי למתני כי האי גוונא
צרישא ונתיניהו כדלמא צבא הכי
שלשת לוגין מים חסר קורטוב שנפל
לתוכן קורטוב יין או חלב צין
שמראיהו כמראה מים צין שמראיהו
כמראה יין לא פסלוהו אלא כי אורחא
דמילתא קתני להו שדין שהוא אדום
הופך את המים ממראיהו אכל החלב
אין דרכו להפוך את מראיהו: הכל
הולך אחר המראה. וגבי יין אפילו
היו מעיקרא שלשת לוגין שלמים כיון
דמראיהו כמראה יין לא פסלוהו. ורב
כוותיה סבר ליה וגבי חלב אע"פ
דמעיקרא חסר קורטוב הוו משלים
לא חלב: **והא מיבעיא צי לה כו'.**
הא (ו) פרכין דלוקימנא לרב כרבי
יוחנן בן גוריון ולא כרבנן: **דבעי רב**
פסא. רב דאמר לעיל לא פסלוהו
היכי תני מי תני חסר קורטוב צרישא
ואי הוו שלמים פסלו ודלא כרב ואילו
דאמר רבי יוחנן או דלמא רב לא
תני צרישא חסר קורטוב ואמרה
למילתיה דלעיל אפילו כרבנן דרבנן
תרייהו צעו שיעורא וחומה ורב
דאמר כדברי הכל דכילי עלמא חומה
מיהת צעין: **לרבה פשיטא** ליה.
דרב תני חסר קורטוב צרישא דלא
צעי תנא קמא אלא שיעורא ורב
דקפיד נמי אחומה כ"ו יוחנן בן גוריון
אמרה למילתיה: **אמר רב יוסף לא**
שמייעא לי הא שמעתא. תלמידו של
רב יהודה אינו ולא שמעתי מפיו
שמעתי זו דאמרן (עליו) בשמייה ג' לוגין
מים שנפל לתוכן כ"ו: **א"ל אביי כו'.**
רב יוסף חלה ושכח תלמודו (והיה
אביי מזכירו מה שקיבל הימנו: **ואם**
אמר ניהלן. כשענית משנה זו אמרת
לנו עליה היא ממרח דרב יהודה
אמר רב ופירשט לנו דרב לא היה
תני חסר קורטוב צרישא ואמר
למילתיה דרבני הכל: **הטובל שם**.
באיתו מקום: **לא עלתה לו טבילה**.
שמה כל מים שהיו צחיצת עומדים
יחד ושמה בא זה ראשו ורובו צמים
שאובין זה אחד מן הפוסלין את התרומה: **אי אפשר לשלש לוגין**
כו'. לא גרסין דהא ודאי אפשר. אלא חיישין לשמא וסיפא דמילתא
מוכחא דמשום שמה הוא דאמרין לקמן טעמא משום דמוקמינן
גברא אחזקיה: **תניא נמי הכי**. דחיישין ציס הגדול למשקין הנופלין
זו שהם עומדים במקומם: **צחיצת של יין** גרסין צברייתא והכי
גרסין בתוספתא (דמקואות פ"ה ה"ט): **וכן ככר של תרומה שנפל שם**.
אחר שטבל זה ועלה: **שמה**. שמה היין עומד במקומו ונעמא
כיון דחיישט לשמא היין עומד במקומו איכא למיחש שנטמא הככר: **מסו דמיא**. אף על גב דלגבי טבילה חיישין לגבי
ככר לא חיישין דהא מילתא ספיקא היא אי קאי יין בדוכתיה אי לא וגבי גברא הוא דאמרין לא עלתה לו טבילה אוקי גברא
אחזקיה והוא טמא היה ובטבילת ספק אחת בא לטהרו אל טהרתו מספק והכא נמי אוקי תרומה אחזקיה והיא בחזקת טהרה
קיימא קמ"ל: **בתני' שלא השם מחייבו מלקות משום לא** תענה ותשלומין משום כאשר זמם: **השם**.
המקרה: **כל המשלם אינו לוקה**. דכחיד כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעות. ונתמכרת
כמוצת (דף ל"ב): **מקשינן ונימא** כל הלוקה אינו משלם וילקו כל הזוממין ולא ישלמו ומשניין צפירוש דבתא תורה עדים
וזוממין לתשלומין וילקו לה ההם: **אין לוקין אלא ארבעים**. משום כאשר זמם אכל משום לא תענה לא לקי דמפרש בגמרא: **גמ'**
בשלמא

אמר רב יהודה אמר רב חבית מלאה מים. כך גיר' הקונטרס
וקאמר לא עלתה לו טבילה משום מים שאובין ולא נראה
דהא מדשו להו השקה כמחזירים לטהרם מטומאה הוא הדין לענין
טבילה נמי ועוד דאמרין צביה (דף י"ח: וס'ס) מטבילין כלי על גבי
מימיו לטהרו והיכי סלקא ליה טבילה
לגו מנא הא המים צבתו שזבין
ולא מיערבי וצחקא צעלמא (ע"ד) עדיף
לכו אלא ודאי נעשין מחזירין גם
לענין טבילה לכך נראה דגרסין
במילתיה דרב יהודה צחיצת מלאה יין
ולכן לא עלתה לו טבילה דמי הים
קו וקיימי וזמא עדיין הוא צבור
ועומד במקומו (ו) ואיסור ניכר ועובל
צין אכל נהר צעלמא לא דודאי
מתערב צמים וכל לא היה צעין
ועלתה לו טבילה ומיירי צין לכן
שאנו משנה מראית המים דאי צין
אדום ניחוי אס שינה מראית המים
אס לא: **תניא** נמי הכי חבית
מלאה יין. וגם רש"י לא גרס הכא
מים כי אס יין דאס לא כן מאי קאמר
וכן ככר של תרומה שנפל לשם טמא
(ס'ס) והא (ע"א) צענייהו ולא נעמדו
מ"מ אינה מקבלת טומאה (וטברה)
[דטהרו] צחקא דהיי סס מחזירין
למקוה וכהי תנן צביה (דף י"ח:)
מטבילין כלי ע"ג מימיו לטהרו:
לוקין ומשלמין שאם השם המביאן
צ"די מכות מביאן צ"די
תשלומין. פ"י (ו) מקרא דמצינן לדי
מכות דהיינו מלא תענה אינו מצינן
לדי תשלומין אלא מקרא ועשייתם לו
כאשר זמם ומש"ה לוקה ומשלם
משמע דאי ליכא אלא חד קרא אינו
לוקה ומשלם וקשה הא אמרי' בהסוכר
את הפועלים (צ"מ דף ט"א) וס'ס
פי פרה לדש צה לוקה ומשלם אע"פ
דליכא אלא חד לאו דלא תחוסס לכך
פירש ה"ר מאיר מבזרנוני דה"ק שלא
השם המביאין לדי מכות (ו) אינו לריך
להצינן לדי תשלומין דתשלומין לא
צעו אזהרה דאי צעו אזהרה ודאי לא
לקי דלא למלקות אחת כי אס
לתשלומין כדאמרין (לקמן דף י"ג:)
לאו שניתן לאזהרת מיתת צ"ד אין
לוקין עליו אלא לא צעו אזהרה דליכא
אזהרה צעו ועין ונחיד שם ישלם
אחא וכן צדך דלא תחוסס ע"כ

דאזהרה דלא תחוסס לא אחא אלא למלקות דתשלומין ממילא
נפקא דכיון דאינו רשאי לחסוס דין הוא שישלם מה שראוי לאכול
באותה שעה דליכא למימר דאזהרה אחת למזון ולא למלקות
דאס כן לכתוב קרא צלשון עשה האכל שור צדישו ושמענא שפיר
דאס לא האכיל חייב אלא ע"כ אזהרה כי אחא למלקות אחת:
צשלמא
דאזהרה דלא תחוסס האדם וחור וטימא את הככר: **מאי וכן**. פשיטא
אף על גב דלגבי טבילה חיישין לגבי
ככר לא חיישין דהא מילתא ספיקא היא אי קאי יין בדוכתיה אי לא וגבי גברא הוא דאמרין לא עלתה לו טבילה אוקי גברא
אחזקיה והוא טמא היה ובטבילת ספק אחת בא לטהרו אל טהרתו מספק והכא נמי אוקי תרומה אחזקיה והיא בחזקת טהרה
קיימא קמ"ל: **בתני' שלא השם מחייבו מלקות משום לא** תענה ותשלומין משום כאשר זמם: **השם**.
המקרה: **כל המשלם אינו לוקה**. דכחיד כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעות. ונתמכרת
כמוצת (דף ל"ב): **מקשינן ונימא** כל הלוקה אינו משלם וילקו כל הזוממין ולא ישלמו ומשניין צפירוש דבתא תורה עדים
וזוממין לתשלומין וילקו לה ההם: **אין לוקין אלא ארבעים**. משום כאשר זמם אכל משום לא תענה לא לקי דמפרש בגמרא: **גמ'**
בשלמא

מעינדו באיש פלוני שחייב לחבירו מאתיים זוז ונמצאו זוממין לוקין ומשלמין דברי ר' מאיר.

כד א ב מ"י פ"ו מהל'
מקואות הלכה יא
סמ' עין רחם עוש' י"ד
ס' ר' עק' פ"ג
ב"ה ג מ"י שם ה' ח
ז"ל פ"ו הל' ז סמ' ט:
ב"ה ד [ס'ס]
ב"ה מ"י פ"ח מהל'
עדות ה' א ופ"ח
מהלכות סנהדרין הלכה ב
טמ' ס' ח'
ב"ה ד מ"י פ"ח מהל'
עדות ה' א סמ'
עין ק':

רבינו הנאל

[חסר קורטוב] מים שנפל
לחובן קורטוב יין
ומראיהו כמראה היין
ונפלו למקוה לא פסלוהו.
ג' לוגין חסר קורטוב
ונפל לחובן קורטוב חלב
והרי מראיהו כמראה מים
ונפלו למקוה לא פסלוהו
ר' יוחנן בן גוריון אמר
הכל הולך אחר הנראה:
ואקשינן. איני דפשיטה
רב כ"ו יוחנן בן גוריון
חייא כרבנן והא רב פפא
מיבעיא היה בעי לה
דאמר רבי יוחנן רב
ברישא דמתני' הכי תני
ר' יוחנן בן גוריון חסר
קורטוב ונפל לחובן
קורטוב יין לא פסלו
המקוה הא ג' לוגין מים
שנפל לחובן קורטוב יין
פסלי המקוה ור' יוחנן בן
גוריון דאמר רבי הולך
אחר הנראה וכוין
שמראיהו כמראה יין
אע"פ שנפל לחובן ג'
לוגין לא פסלו המקוה
דאמר רבי יוחנן בן
גוריון או דלמא רב
מתני' ג' לוגין שנפל
לחובן קורטוב יין לא
פסלו המקוה תני לה ורב
ואמרין רב פפא הוא
דמיבעיא ליה אבל רבא
דמימיה: ר' יוסף
משינוי מוקדקוק שאין
כחוב בהן ברישא
דמתניין חסר קורטוב (א)
וקיימא לן כרב לדברי
הכל (ג). קורטוב מפורש
במסכת את הספיקא (ו)
ז' שהוא חלק א' מה'
בשמינית: ר' יוסף
כשחלה איצק' ליה
תלמודיה ושבת ממנו
לפיכך היה אומר לא
וכך מפורש בגדלים: אמר
רב חבית מלאה מים
שנפל לים הגדול הטובל
לא עלתה לפי שאי
אפשר (ג). ל' לוגין מים
שלא יהיו במקום אחד.
ותניא כוותיה. ודיוקא
ב"ס הגדול דקור וקיימי
מ"א אבל בגדלים דמשכי
תניא בתוספתא
לחבית שעברה בים
ומרא' אותו מקום כמרא'
יין הטובל באותו מקום
לא עלתה לו טבילה ולא
עוד אפילו נפל שם ככר
של תרומה טמא: מתני'
הכל הולך אחר המראה וכן פסקו הפוסקים: (ג) פ"י
(ד) נראה שבוין דבטי דאי דלון הולכין אחר המראה רק בנפל לתוכן יין דלמא כ"ה אכל בספיקא קי"ל כמ"ק דלון הולכין אחר המראה וכן פסקו הפוסקים: (ג) פ"י
(ד) עין נתי' הרמב"ם סמך וכן ד"ה ביאור וזו התוספתא כולן בלגונה וכו' אלא שאין זה מחזיר צעני וכו':
רעוביה:

(א) וישיבין יושיעין (ט) כי לך (ג) כמיטת לך (ד) ג' (ג) (ה) כדלמא נדמיה מלא, (ו) שבת ג' (ז) ויהי בזמנה טמא ש"ל (ח) ז"ל (ט) ג' נר ש"ל